

Začetki ustvarjanja skupnosti zavarovancev v kmetijstvu

Državni zavarovalni zavod je začel v l. 1955 uvajati kolektivno zavarovanje v kmetijstvu. To zavarovanje izvaja pri: kmetijskih posevkih proti toči in poplavi (večinoma prek kmetijskih zadrug), vinogradih, bombažu in maku proti slani, pri kontrahiranih posevkih prek odkupnih, tobaka pa prek tobačnih podjetij in živine prek zadrug in izven njih.

Načela so pri vseh teh zavarovanjih večinoma enaka, nekatere razlike so le v višini premije in nekaterih drugih pogojih. Opisali bomo način in rezultate kolektivnega zavarovanja živine.

Preden se loti sklepanja zavarovanja, skliče sestanke živinorejcev, na katerih jim razloži pomen in prednosti kolektivnega zavarovanja. Hkrati tudi ugotavlja razpoložanje živinorejcev, a šele tedaj se loti popisa, in to samo v tistih krajih, kjer prijavijo za kolektivno zavarovanje živinorejci nad 50 odstotkov skupnega števila živine. V tem primeru odobri Državni zavarovalni zavod za 30 odstotkov nižjo premijo, kakor znaša pri posameznem zavarovanju. Premija se giblje od 1,6 do 2 odstotkov zavarovane vsote (vrednosti). Pri zavarovanju goveda znaša premija praktično 800 do 1000 din na leto.

Znižanje premije odobri zavod iz več razlogov. Ker so v tem primeru zavarovanci grupirani, omogoča kolektivno zavarovanje uspešnejše izvajanje preventivnih ukrepov, učinkovitejše nadzorstvo, s tem v zvezi pa tudi zatiranje raznih špekulacij, ki so pri posameznem zavarovanju precej pogoste (na primer pri posameznem zavarovanju zavarujejo živinorejci navadno najslabšo živino in je tako odstotek poginov znatno višji). Razen tega se pri kolektivnem zavarovanju čedalje bolj prakticira, da izvolijo zavarovanci svoje odbore, s čimer se poveča tudi njihov interes. Ti odbori ocenjujejo škodo, izplačujejo zavarovalnino, opravljajo nadzorstvo in druge ukrepe, to je, v nekem smislu opravljajo posle, ki jih bo opravljal tudi skupnost zavarovancev.

Vse te prednosti, tako mislijo v DZZ, so vplivale, da je bilo kolektivno zavarovanje živine (kar se nanaša tudi na druga kolektivna zavarovanja) dobro sprejeto. Živinorejci predvsem zavarujejo goveda. V okrajih Kraljevo in Radovljica so na primer zavarovana v kolektivnem zavarovanju vsa goveda. V vseh krajih, kjer se izvaja ta način zavarovanja, pa je zavarovanje zajelo 65,9 odstotka skupnega števila živine: v Sloveniji 78,3, Srbiji 61,5, Bosni in Hercegovini 65,1, na Hrvaškem 58,8, in Makedoniji 65,5 odstotka (v Črni gori kolektivnega zavarovanja še sploh niso začeli izvajati). Doslej je skupno zavarovanih 62.777 goved.

Ta zavarovanja obsegajo samo »riziko pogin«. Razen tega je Državni zavarovalni zavod začel uvajati tudi kolektivno zavarovanje za »riziko zdravljenja«. Ta način je sorazmerno slabo razvit, čeprav je zanj velik interes. Vzrok je različnost pogojev. Zavarovanje za »riziko zdravljenja« namreč predpostavlja kot enega izmed osnovnih pogojev obstoj veterinarske postaje v kraju, kjer se taka zavarovanja sklenejo. To zato, ker je tako omogočeno pravočasno posredovanje in preprečevanje, oziroma lokalizacija nalezljivih bolezni. Ker vsi kraji nimajo veterinarske postaje, so tudi pogoji različni, kar terja, da se za vsak kraj določi premija na osnovi teh specifičnih

pogojev (oddaljenost in možnosti veterinarske postaje, zdravstveno stanje živali itd.). Zato DZZ še ne more sprejeti vseh predlogov proizvajalcev. Gotovo pa je, da se bo tudi to zavarovanje v prihodnje čedalje bolj izvajalo. To je tudi razumljivo, če upoštevamo njegove prednosti.

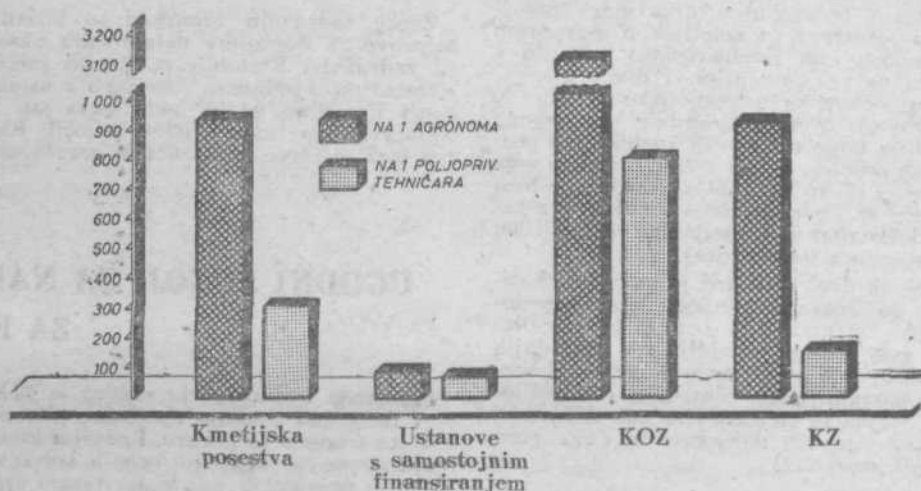
To zavarovanje namreč spodbuja k izvajanju preventivnih ukrepov, ker so zanje zainteresirani tako veterinarji kakor zavarovanci. Glejte, zakaj? Kolikor do konca leta ne porabijo za zdravljenje določenega odstotka vplačanih premij, se razlika razdeli na tri dele. Tretjina ostane v skladu Državnega zavarovalnega zavoda, tretjino izplačajo veterinarski postaji, tretjino pa vrnejo zavarovancem, vendar ne posamezno, temveč zadrugi,

kolikor se zavarovanje sklene prek nje, ali odboru zavarovancev. Ta sredstva se investirajo v skupne potrebe. V nekaterih krajih Slovenije so jih porabili na primer za ureditev planinskih pašnikov (ograjevanje, ureditev napajališč itd.).

V Državnem zavarovalnem zavodu menijo, da kolektivno zavarovanje najbolj ustreza našim pogojem in da bodo dosežane izkušnje v vsem primeru nudile dragocene podatke za nadaljnje delo v zvezi z zavarovanjem v kmetijstvu, oziroma bo služilo kot temelj za ustanavljanje skupnosti zavarovancev. Prepričani so, da bi bilo število zavarovancev večje, prav tako pa bi se kolektivno zavarovanje bolj uveljavilo, če bi imeli zanj zakonsko osnovo. (Navajajo na primer, da postane v Švici zavarovanje obvezno, če se zanj izjavi 50 odstotkov proizvajalcev.) Pričakujejo, da bo mogoče številna vprašanja zavarovanja v kmetijstvu lažje rešiti z ustanavljanjem skupnosti zavarovancev. B. Š.

KMETIJSKA STATISTIKA

Koliko obdelovalnih površin odpade na enega kmetijskega strokovnjaka¹

Uporaba znanstvenih in tehničnih dosežkov v kmetijski proizvodnji zahteva ustrezne kadre tako po številu kakor po specialnostih. Kadar govorimo o strokovnih kadrih v kmetijstvu, pogosto računamo samo z agronomi, kmetijskimi tehniki, veterinarji in strokovnjaki strojne stroke, skratka s strokovnjaki, ki so neposredno zaposleni v proizvodnji, čeprav je problem bolj zapleten, ker terja razvito poljedelstvo tudi ustrezno število komercialistov, ekonomistov, knjigovodij in strokovnjakov za posamezna dela in dejavnosti, tako da bi morali tudi kmetijski delavci imeti znanje in kvalifikacije, ki jih terja sodobni tehnološki proces v kmetijski proizvodnji.

Naše kmetijske organizacije nimajo dovolj niti strokovnjakov v »ožjem smislu« (agronomi, tehniki, veterinarji). Konec lanskega leta je bilo na primer na kmetijskih posevkih, v kmetijskih zadrugah, kmetijskih obdelovalnih zadrugah in specializiranih zadrugah ter v kmetijskih ustanovah s samostojnim finansiranjem skupno 5986 agronomov in kmetijskih tehnikov s srednjo in nižjo izobrazbo. (Nismo računali agronomov in tehnikov, ki delajo v kmetijskem šolstvu, znanstvenih in upravnih službah, poslovnih in glavnih zadrugah zvezah in pod.) Tudi problem vključevanja razpoložljivih strokovnih kadrov v proizvodnjo je za nas še vedno aktualen.

To toliko bolj, ker imajo socialistična gospodarstva, posebno pa kmetijske zadruge zelo pomembno vlogo pri pospeševanju in preobrazbi kmetijske proizvodnje, posebno v zvezi z razvojem kooperacije, tako da njihovih potreb po strokovnih kadrih ni mogoče ocenjevati samo na osnovi obdelovalnih površin, ki jih imajo, temveč je treba upoštevati tudi vlogo in razmerja do individualnih proizvajalcev.

Razvoj kmetijske proizvodnje, zasnovan na moderniziranju in uvajanju novih tehničnih proizvodnih sredstev, je postavljen kot ena izmed najvažnejših nalog v gospodarskem razvoju, ki ga določa perspektivni plan. To pa razen drugega zahteva nadaljnje strokovno usposabljanje razpoložljivih kadrov in znatno pomnožitev njihovega števila. Tu ne mislimo samo na kmetijske in veterinarske, temveč tudi na druge strokovnjake, ki jih potrebujejo kmetijske organizacije — ekonomiste, komercialiste, strokovnjake strojne stroke itd.

Po grobih ocenitvah naj bi se število kmetijskih strokovnjakov z visoko izobrazbo povečalo do l. 1961 v primerjavi z l. 1956 za približno 7000 veterinarjev za 2500, kmetijskih tehnikov pa za približno 12.000. Da bi kmetijstvu zagotovili to število kadrov, je potrebno storiti ukrepe za reden dotok študentov in dijakov na fakultete in srednje šole ter za končanje šolanja ob roku. Za izobraževanje novih kadrov in izpopolnjevanje tistih, ki so že v proizvodnji, je treba spremeniti tudi sistem šolanja. Prav tako je potrebno zagotoviti čim širše strokovno izobraževanje kmetijskih proizvajalcev in delavcev v zadrugah in obratih in na velikih gospodarstvih.

¹ V grafikonu smo prikazali samo površine, ki jih imajo socialistična gospodarstva, nismo pa vključili tudi tistih, ki jih zajema kooperacija.